

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๔๕

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคเสรี

ข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๔ และ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ ตามลำดับ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี เนื่องจากพรรคเสรี ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ครบกำหนด ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ ที่พรรคเสรีจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป อย่างน้อย ต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศ กำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ โดยพรรคเสรีได้ดำเนินการแล้ว ดังนี้

(๑) การจัดตั้งสาขาพรรค พรรคเสรีได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมือง รับรองแล้วครบสี่ภาค

(๒) การรับสมาชิกพรรค พรรคเสรีได้รายงานจำนวนสมาชิกและจัดส่งทะเบียนสมาชิก พรรคเสรี (แบบ ท.พ. ๔) พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลสมาชิกต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ปรากฏ ข้อเท็จจริงว่า พรรคเสรีมีจำนวนสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๕,๖๔๔ คน ไม่พบเลขประจำตัวประชาชน จำนวน ๑,๔๑๖ คน ตาย ๒๑ คน ดังนั้น จึงเป็นสมาชิกที่ตรวจพบ จำนวน ๔,๒๐๗ คน นายทะเบียน พรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้พรรคเสรีส่งสำเนาบัตรประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกพรรคเสรีที่ตรวจสอบ ไม่พบ จำนวน ๑,๔๑๖ คน เพื่อยืนยันว่ามีตัวตนอยู่จริง

พรรคเสรีได้ขอขยายเวลาดำเนินการเพื่อจัดส่งเอกสารหลักฐานการรับสมาชิกพรรคต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองออกไป ๓๐ วัน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ขยายเวลาให้พรรคเสรี เมื่อครบกำหนดในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕ พรรคเสรีได้จัดส่งรายชื่อสมาชิกพรรคที่ปรากฏ เลขประจำตัวประชาชน จำนวน ๒๔๗ คน ยังไม่ครบจำนวน ๑,๔๑๖ คน และให้เหตุผลว่าสมาชิก ของพรรคอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งขณะนี้มีความไม่สงบ ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จ ตามระยะเวลาที่กำหนดได้ จึงขอขยายเวลาในการส่งรายชื่อสมาชิกพรรคพร้อมเลขประจำตัวประชาชน ออกไปอีก ๑๓ วัน โดยยืนยันว่าจะดำเนินการจัดส่งรายชื่อสมาชิกพรรคพร้อมเลขประจำตัวประชาชน ที่ยังไม่ครบจำนวนดังกล่าวในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๕ และพรรคเสรีได้จัดส่งรายชื่อสมาชิกพรรค ที่ปรากฏเลขประจำตัวประชาชนเพิ่มเติมอีกจำนวน ๑๖๐ คน พร้อมทั้งแจ้งว่าไม่สามารถส่งรายชื่อสมาชิกพรรค ในส่วนที่เหลือได้ โดยให้เหตุผลเช่นเดิมและขอผ่อนผันการดำเนินการเพื่อจัดส่งเอกสารหลักฐานการรับ สมาชิกพรรคในส่วนที่เหลือเมื่อเอกสารหลักฐานครบจำนวนตามที่กฎหมายกำหนดแล้วจะดำเนินการ จัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพิ่มเติม ต่อไป

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นว่าได้ขยายเวลาให้พรรคเสรีดำเนินการจัดส่งเอกสาร หลักฐานโดยใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ แต่พรรคเสรีไม่สามารถดำเนินการในสิ่งที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายให้แล้วเสร็จได้ภายใน ระยะเวลาที่กำหนดไว้ ประกอบกับระยะเวลาล่วงเลยมานานพอสมควร พรรคเสรีไม่ดำเนินการจัดส่ง เอกสารหลักฐานยืนยันว่าสมาชิกมีตัวตนอยู่จริงให้ครบจำนวน ๑,๔๑๖ คน จัดส่งรายชื่อสมาชิกพรรค ที่ปรากฏเลขประจำตัวประชาชน จำนวน ๒๔๗ คน และ ๑๖๐ คน ตามลำดับ รวม ๔๐๗ คน และ ขอผ่อนผันการจัดส่งเอกสารหลักฐานในส่วนที่เหลือเรื่อยมา เมื่อนำจำนวนสมาชิกดังกล่าว ๔๐๗ คน รวมกับจำนวนสมาชิกที่ตรวจสอบพบ จำนวน ๔,๒๐๗ คน มีผลให้พรรคเสรีมีจำนวนสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๔,๖๑๔ คน ซึ่งไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ตามที่กฎหมายกำหนดเนื่องจากยังขาดเอกสารหลักฐานของสมาชิก ที่ตรวจสอบไม่พบอีกจำนวน ๓๘๖ คน การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคเสรีจัดส่งเอกสาร หลักฐานเพิ่มเติมมิได้เป็นการขยายเวลาให้พรรคเสรีจัดส่งสมาชิกเพิ่มเติมจากที่ได้จัดส่งไว้ตามแบบ ท.พ. ๔ แต่อย่างใด เพียงแต่ให้พรรคเสรีมีโอกาสดำเนินการเอกสารหลักฐานความมีตัวตนอยู่ของสมาชิก ที่ได้จัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองภายใน ๑๕๐ วัน เท่านั้น กรณีที่พรรคเสรีขอนำจำนวนสมาชิก ซึ่งพรรคเสรีรับรองแล้ว จำนวน ๕๔๕ คน มาทดแทนสมาชิกที่ขาดไปนั้น เป็นการดำเนินการรับสมาชิก

ที่พ้นกำหนดเวลา ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีแล้ว จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำชี้แจงเพิ่มเติมของพรรคเสรี (ผู้ถูกร้อง) ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๔ และวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ สรุปได้ว่า

พรรคเสรีได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ภายในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ เมื่อครบกำหนด ๑๘๐ วัน ดังนี้

(๑) จัดตั้งสาขาพรรคของพรรคเสรีจำนวนสี่สาขาครบสี่ภาค

(๒) การรับสมาชิก พรรคเสรีได้รายงานจำนวนสมาชิกและจัดส่งทะเบียนสมาชิก (แบบ ท.พ. ๔)

พร้อมแนบบันทึกรายชื่อสมาชิกต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองปรากฏข้อเท็จจริงว่า พรรคเสรีมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๕,๖๔๔ คน ไม่พบเลขบัตรประจำตัวประชาชนจำนวน ๑,๔๑๖ คน และพรรคเสรีได้ส่งเลขบัตรประจำตัวประชาชนจำนวน ๒๔๗ คน และ ๑๖๐ คน เพิ่มเติมรวมสองครั้งรวมจำนวนสมาชิก ๔๐๗ คน เมื่อรวมกับที่พรรคเสรีได้ส่งรายชื่อพร้อมเลข บัตรประจำตัวประชาชน (ใบสมัครสมาชิก พรรคเสรี และ ท.พ. ๔) อีกจำนวน ๔,๒๐๗ คน แล้ว พรรคเสรีจะมีสมาชิกที่มีหลักฐานครบถ้วนรวมทั้งสิ้น จำนวน ๔,๖๑๔ คน คงขาดอีก ๓๘๖ คน จึงจะครบ ๕,๐๐๐ คน

พรรคเสรีขอเรียนว่า มีความตั้งใจที่จะพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง การที่พรรคเสรีไม่สามารถหาเลขบัตรประจำตัวประชาชนมาทดแทนจำนวนเลขบัตรประจำตัวประชาชนที่หาไม่พบเป็นเพราะเหตุการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเหตุการณ์ไม่สงบเป็นเหตุสุดวิสัยที่จะกระทำได้ แต่โดยที่พรรคเสรีมีสมาชิกที่รับรองเป็นสมาชิกแล้ว จำนวน ๕๔๘ คน ซึ่งสามารถนำมาทดแทนสมาชิกที่ยังไม่ครบจำนวน ๕,๐๐๐ คน จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ให้นำรายชื่อสมาชิกที่พรรคเสรีรับรองแล้วมาทดแทนสมาชิกที่ขาดไปจำนวน ๓๘๖ คน และให้พรรคเสรีดำเนินการในฐานะพรรคการเมืองต่อไป

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก

ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมือง
อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕)
ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน
เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน
ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบ
พรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

คำวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีเป็นพรรคการเมือง
เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคเสรีจึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๘ คือเมื่อครบกำหนด ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๑๐
สิงหาคม ๒๕๔๗ พรรคเสรีต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย
สมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขา
พรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งในกำหนด ๑๘๐ วัน ดังกล่าว ฟังได้ว่าพรรคเสรีดำเนินการ
จัดตั้งสาขาพรรคครบสี่ภาคซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองรับรองแล้ว

คงมีประเด็นเฉพาะเรื่องจำนวนสมาชิกพรรคที่พรรคเสรีต้องรายงานและจัดส่งทะเบียนสมาชิก
ซึ่งพรรคเสรีได้รายงานว่ามีจำนวนสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๕,๖๔๔ คน แต่จากการตรวจสอบของนายทะเบียน

พรรคการเมืองพบว่าในจำนวน ๕,๖๔๔ คน ตายไปแล้ว ๒๑ คน ไม่พบเลขประจำตัวประชาชน ๑,๔๑๖ คน จึงมีจำนวนสมาชิกที่ตรวจสอบหลักฐานพบเพียง ๔,๒๐๗ คน เท่านั้น ไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ตามที่กฎหมายกำหนด

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ สั่งให้พรรคเสรีส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกพรรคเสรีที่ตรวจสอบไม่พบจำนวน ๑,๔๑๖ คน เพื่อการยืนยันว่ามีตัวตนอยู่จริง ซึ่งพรรคเสรีได้จัดส่งเอกสารตามที่นายทะเบียนแจ้งให้ส่งเพื่อตรวจสอบ ๒ ครั้ง จำนวน ๒๔๗ คน และ ๑๖๐ คน รวม ๔๐๗ คน พร้อมทั้งแจ้งว่าไม่สามารถส่งรายชื่อสมาชิกในส่วนที่เหลือได้ เพราะเป็นสมาชิกของพรรคที่อยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เมื่อนำจำนวนสมาชิก ๔๐๗ คน รวมกับที่ตรวจสอบพบ ๔,๒๐๗ คน พรรคเสรีจึงมีสมาชิกที่ตรวจสอบหลักฐานได้ทั้งสิ้นเพียง ๔,๖๑๔ คน ยังคงขาดอยู่อีก ๓๘๖ คน จึงจะครบ ๕,๐๐๐ คน

พรรคเสรีได้ชี้แจงต่อนายทะเบียนและต่อมาได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าการที่พรรคเสรีไม่สามารถหาเลขบัตรประจำตัวประชาชนมาทดแทนจำนวนเลขบัตรประชาชนที่หาไม่พบซึ่งขาดจำนวน ๕,๐๐๐ คนอยู่อีก ๓๘๖ คน ได้นั้นเป็นเพราะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเหตุการณ์ไม่สงบเจ้าหน้าที่บ้านเมืองขอร้องไม่ให้เดินทางเข้าไปดำเนินการในหลายหมู่บ้านเนื่องจากเกรงว่าจะเกิดอันตราย ประกอบกับสมาชิกพรรคบางคนไม่ยินยอมให้ถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน เพราะเกรงว่าจะมีภัยอันตรายมาถึงตนได้เนื่องจากความไม่สงบที่เกิดขึ้นทุกอำเภอในสามจังหวัดภาคใต้และหัวหน้าพรรคเสรีเป็นมุสลิม พรรคมีความตั้งใจช่วยเหลือปัญหาสามจังหวัดภาคใต้ให้เกิดสันติสุข พรรคเสรีมีสมาชิกที่พรรครับรองแล้วเพิ่มเติมอีกจำนวน ๕๔๘ คน สามารถทดแทนสมาชิกในส่วนที่ยังตรวจสอบหลักฐานไม่ได้ครบจำนวน ๕,๐๐๐ คน ตามข้อกล่าวหาได้

เมื่อพิจารณาเหตุผลตามคำชี้แจงแล้ว แสดงให้เห็นว่าพรรคเสรีมีเจตนาและมีความตั้งใจจริงเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองตามวิถีทางปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ ทั้งนี้พรรคเสรีก็ได้ดำเนินการตามนัยรัฐธรรมนูญครบถ้วนทุกประเด็นในการจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการและออกข้อบังคับพรรคการเมืองสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ที่เป็นปัญหาตามคำร้องก็เพียงการดำเนินการให้มีสมาชิกที่สามารถตรวจสอบได้

จำนวนอย่างน้อย ๕,๐๐๐ คน ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับจดแจ้งการตั้งพรรคการเมืองตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ เท่านั้นซึ่งในประเด็นปัญหานี้ก็มีเพียงแต่ว่ายังไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลของสมาชิกพรรคที่แจ้งไว้ในครั้งแรกได้ครบถ้วน เพราะมีเหตุสุดวิสัยทำให้เกิดปัญหาว่ามีสมาชิกพรรคเสรีซึ่งแจ้งเบื้องต้นไว้ก่อนนายทะเบียนพรรคการเมืองขาดจำนวน ๕,๐๐๐ คน ไป ๓๘๖ คน หรือเท่ากับร้อยละ ๗.๗ แต่พรรคเสรีก็มีสมาชิกใหม่เพิ่มอีก ๕๔๘ คน โดยพรรคได้รับรองการเป็นสมาชิกแล้ว ประกอบกับคำชี้แจงข้อกล่าวหากรณีสมาชิกพรรคเสรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ยอมให้ถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน โดยเกรงจะได้รับอันตรายจากเหตุการณ์ไม่สงบซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน คำชี้แจงของพรรคเสรีมีน้ำหนักมีเหตุผลและมีความเป็นไปได้ว่าสมาชิกที่ไม่สามารถตรวจสอบหลักฐานได้มีตัวตนอยู่จริง กรณีนี้จึงเป็นประเด็นที่น่าสงสัยซึ่งต้องตีความให้เป็นประโยชน์กับผู้ถูกร้องคือพรรคเสรีว่าได้ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ คน ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว

ประกอบกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง การรวมตัวของประชาชนจนสามารถจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นได้ แสดงว่าประชาชนที่ร่วมกันเป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีเจตนาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้อย่างแท้จริง การรวมกันตั้งเป็นพรรคการเมืองจนมีสมาชิกได้ในระดับนี้ ไม่ใช่เป็นเรื่องง่าย การใช้ข้อสงสัยในประเด็นจำนวนสมาชิกเพียงเล็กน้อยที่ยังตรวจสอบหลักฐานไม่ได้ มาเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองที่กลุ่มประชาชนร่วมกันก่อตั้งมาด้วยความยากลำบากและมีความมุ่งมั่นในการดำเนินกิจการทางการเมือง ย่อมขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่มุ่งส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน และโดยประชาชน

เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ บัญญัติให้เสรีภาพในการรวมตัวจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองขึ้นนั้นเพราะมีเจตนารมณ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กล่าวคือคณะผู้ก่อตั้งพรรคการเมืองซึ่งเป็นผู้รณรงค์ชักชวนสมาชิกเข้าร่วมอุดมการณ์ย่อมต้องอธิบาย และสร้างความเข้าใจการเมืองระบบพรรคให้ผู้เป็นสมาชิกได้ทราบ เมื่อพรรคการเมืองมีจำนวนมากขึ้น ประชาชนที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีความรู้และเข้าใจระบอบการปกครอง

ก็จะยิ่งทวีมากขึ้นตามลำดับ ส่งผลให้ประชาชนเกิดความสำนึกรับผิดชอบในการทำหน้าที่ในทางการเมือง การซื้อสิทธิขายเสียงจะน้อยลง การเมืองจะเกิดความบริสุทธิ์ โปร่งใส เป็นไปตามกติกาแห่งรัฐธรรมนูญ มากยิ่งขึ้น การใช้เหตุผลเพียงเล็กน้อยมาเป็นเหตุยุบพรรคการเมืองที่กลุ่มประชาชนรวมตัวก่อตั้งขึ้นมา ด้วยความยากลำบากยอมทำให้กลุ่มคนเหล่านั้นเกิดความเบื่อหน่าย ท้อถอย หหมดกำลังใจ และเกิดความรู้สึกที่ถูกปิดกั้นกีดกันการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในที่สุดก็ขาดความสนใจ ขาดสำนึกความรับผิดชอบ ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง เป็นเหตุให้การพัฒนาทางการเมืองหยุดชะงัก หรือล่าช้า วนเวียน อยู่ในวังวนเก่า ๆ เป็นช่องทางให้ผู้ดำเนินการทางการเมืองโดยไม่สุจริตเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง ได้ต่อไป

ดังนั้น พรรคการเมืองที่เพิ่งเริ่มก่อตั้งควรได้รับการประทับประคอง ส่งเสริม ช่วยเหลือ ให้สามารถ ดำรงอยู่ได้พร้อมทั้งดำเนินกิจการทางการเมืองได้อย่างเข้มแข็งเต็มที่ มิใช่หาเหตุกำจัดตัดทิ้งไป ต่อจากนั้น ธรรมชาติของพรรคที่อ่อนแอจะหันไปรวมกับพรรคการเมืองที่มีความเข้มแข็ง และมีอุดมการณ์หรือนโยบาย อย่างเดียวหรือใกล้เคียงกัน พรรคการเมืองในอนาคตจะลดลงไปเอง ในที่สุดจะเหลือพรรคการเมือง ใหญ่ ๆ เพียง ๒-๓ พรรค ดังที่ปรากฏให้เห็นในประเทศที่พัฒนาแล้ว

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พรรคเสรีได้ดำเนินการเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แล้วจึงให้ยกคำร้อง

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ